

Hanna Marliere

Envi-Pro

Gospodarka osadami ściekowymi a plany gospodarki odpadami

Komunalne osady ściekowe, to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych. Zgodnie z katalogiem odpadów, klasyfikuje się je do grupy 19 – odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych. Tym samym, osady ściekowe podlegają legislacji odpadowej.

W dniu dzisiejszym ma to tym większe znaczenie, że aktualizacji podlegają plany gospodarki odpadami, a tym samym właściciele instalacji przetwarzania osadów ściekowych oraz inwestorzy planujący realizację tego typu obiektów powinni zadeklarować swoje zakłady i dopilnować, aby ujęte one zostały w tych planach. Ma to szczególne znaczenie w przypadku prowadzenia instalacji kompostowania osadów ściekowych w kontekście możliwości optymalizacji parametrów procesowych i uzyskania lepszej efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia.

Tymczasem, jak wskazuje analiza zarówno aktualizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, jak i dostępnych wersji roboczych planów wojewódzkich, infrastruktura zagospodarowania osadów ściekowych nie jest szczegółowo ujęta w dokumentach strategicznych. W Planie krajowym wymienia się wyłącznie 11 monospalarni, co jest daną o tyle nieaktualną, o ile niekompletną.

Należy podkreślić, że decyzją Komisji Europejskiej, Polska została zobowiązana do aktualizacji Krajowego i wojewódzkich planów gospodarki odpadami. Opracowanie aktualizacji wynika z konieczności spełnienia jednego z kryteriów wymogów warunkowości *ex-ante* Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020. Od spełnienia m.in. tego kryterium uzależnione jest otrzymanie środków z funduszy europejskich na inwestycje w zakresie gospodarki odpadami w nowej perspektywie finansowej. Jednym z elementów Planu jest ocena funkcjonowania obecnych systemów gospodarki odpadami oraz identyfikacja problemów w tym zakresie, a co za tym idzie – określenie potrzeb w skali kraju w obszarze tworzenia nowej infrastruktury.

W związku z koniecznością wzmocnienia hierarchii postępowania z odpadami, spodziewać się należy, że preferowanym kierunkiem przekształcania osadów ściekowych będzie ich recykling organiczny, czyli kompostowanie. Ma to tym większe znaczenie, że w ostatnim czasie na listę pierwiastków krytycznych wpisany został fosforyt. Jego naturalne zasoby kurczą się bardzo szybko. Tymczasem, jednym z najbardziej zasobnych antropogenicznych źródeł fosforu są właśnie komunalne osady ściekowe, co dodatkowo wzmacnia zasadność takiego ich przetwarzania, aby ten cenny pierwiastek wrócił do obiegu.

W związku z planami Komisji Europejskiej dotyczącymi wdrażania pakietów Circular Economy oraz Zero Waste for Europe, gdzie spalanie i współspalanie odpadów ma być traktowane na równi ze składowaniem, rola tego procesu ma być marginalizowana w kolejnych kilku latach. Stąd ponownie, inwestycje w instalacje recyklingu nabierają jeszcze większego uzasadnienia.

Analiza dostępnych wersji roboczych WPGO i KPGO wskazuje nie tylko na fragmentaryczne i powierzchowne potraktowanie sektora osadów ściekowych, ale też na brak powiązania systemowego gospodarki odpadami zielonymi i osadami ściekowymi. Rodzi to dodatkowe kuriozalne skutki

RIPOK kompostownia

Pojęcie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych zostało zdefiniowane w art. 35 ust. 6 Ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach (DzU z 2013 r. poz. 21). Ustawa z 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2015 r. poz. 122) wprowadziła do tej definicji zmiany. Zgodnie z ostatnią nowelizacją, regionalną instalacją do przetwarzania odpadów komunalnych jest zakład zagospodarowania odpadów, o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkanego co najmniej przez 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki, o której mowa w art. 207 Ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, lub technologii, o której mowa w art. 143 tej ustawy, w tym wykorzystujący nowe dostępne technologie przetwarzania odpadów (...), zapewniający:

(...)

b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytworzenie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych, lub materiału po procesie kompostowania lub fermentacji dopuszczonego do odzysku w procesie odzysku R10, spełniającego wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust. 4.

– w co najmniej kilku gminach spotkać się można z abstrakcyjną sytuacją. Otóż, istnieje instalacja kompostowania osadów ściekowych, nie ma ona jednak statusu RIPOK-u i nie jest ujęta w planach gospodarki odpadami (nawet jeśli posiada decyzje na przetwarzanie odpadów). Obok jest PSZOK, w którym zbierane są m.in. odpady zielone. Zgodnie z zapisami planu gospodarki odpadami, wyjeżdżają one jednak 20–30 km dalej – do RIPOK MBP, który wpisano również jako RIPOK kompostownię; w zakładzie tym odpady zielone przetwarzane są na placach czy w boksach równoległe z odpadami komunalnymi zmieszany. W tym samym czasie kompostownia osadów kupuje materiał strukturalny – np. słomę. Komu to się opłaca? Ano nikomu. A gdzie tu sens i logika? Nigdzie.

W efekcie gminy udają, że nie ma odpadów zielonych i tolerują dzikie wysypiska odpadów. Nagminne jest też ograniczanie ilości odbieranych odpadów zielonych oraz ich wywożenie poza region gospodarki odpadami.

Na obecnym etapie tworzenia dokumentów strategicznych, które zdefiniują rynek na najbliższe kilka lat, należy dokonać identyfikacji wszystkich funkcjonujących kompostowni i zadbania, aby zostały one ujęte w planach gospodarki odpadami i otrzymały status RIPOK-u. Planowanie powinno być systemowe i opierać się na realnych potrzebach i możliwościach oraz brać pod uwagę punkt wyjścia, jakim jest sytuacja aktualna. Zdecydowanie niezbędna jest integracja systemu zagospodarowania odpadów z grupy 20 z osadami komunalnymi i odpadami organicznymi z innych grup, co pozwoli na racjonalizację w systemie i ograniczenie kosztów, a tym samym utrzymanie rozsądnych wysokości opłaty dla

Art. 38a. ustawy o odpadach

Jeżeli instalacja, przeznaczona do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, nie została ujęta w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, odmawia się wydania

- decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- pozwolenia na budowę,
- pozwolenia zintegrowanego lub
- zezwolenia na przetwarzanie odpadów w tej instalacji.

mieszkańca. Nie bez znaczenia jest też potrzeba uproszczenia procedur i obniżenia kosztów wprowadzania do obrotu dla produktów wytwarzanych w kompostowniach, tym bardziej, że wszystko wskazuje na to, że regulacje *end-of-waste* dla odpadów ulegających biodegradacji nie zostaną zbyt szybko przyjęte. Pierwszym sygnałem zmian jest m.in. rozszerzenie definicji RIPOK kompostowni i dopuszczenie wytwarzania na tych obiektach nie tylko certyfikowanych produktów nawozowych (dla których otrzymanie decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi graniczy z cudem), ale też materiału po procesie kompostowania (patrz ramka).

W kontekście powyższego, zachęcić należy do mobilizacji w branży – najważniejszym zadaniem wydaje się konieczność dopilnowania, aby posiadane i planowane instalacje znalazły się w wykazach obiektów zawartych w WPGO. Nie tylko otworzy to drogę do umożliwienia optymalizacji kosztów poprzez możliwość przyjęcia dodatkowego strumienia odpadów, niejednokrotnie rozwiąże, przy tym, problem gminom, które zobowiązane są do prowadzenia selektywnej zbiórki bioodpadów, ale też otworzy ścieżkę do pozyskania finansowania ze środków krajowych i europejskich.

Pamiętać należy, że plany gospodarki odpadami uchwalane są nie rzadziej niż co 6 lat. Co prawda uchwały w sprawie ich wykonania oraz załączniki w postaci list instalacji mogą podlegać częściowej aktualizacji, ale lepiej nie liczyć na przychylność i szybkość reakcji urzędów marszałkowskich i dopilnować stosownych wpisów już teraz. Tym bardziej, że zadaniem marszałków jest oszacowanie wymaganych mocy przerobowych instalacji i skorelowanie tej ilości z ilością wytwarzanych odpadów w danym regionie. Za kilka lat może się zatem okazać, że urząd odmawia ujęcia zakładu w PGO argumentując, że nie ma zapotrzebowania na tego typu obiekt.

Niezgłoszenie przez gminę czy innego inwestora chęci budowy RIPOK kompostowni może z punktu widzenia formalnego uniemożliwić realizację tej inwestycji. A to dlatego, że ustawodawca w aktualizacji ustawy o odpadach wprowadził artykułem 38a zapisy o odmowie wydania decyzji administracyjnych na poszczególnych szczeblach (por. ramka) dla instalacji nieujętych w planach gospodarki odpadami.

Zapis ten, o ile uzasadniony dla RIPOK MBP czy składowisk, o tyle jest absolutnie szkodliwy w kontekście RIPOK kompostowni. W tym zakresie bowiem widać wyraźny brak instalacji. Problem będzie tym większy, że w planach Komisji Europejskiej jest zmiana zapisów dyrektywy odpadowej w taki sposób, że państwa członkowskie zostaną zobowiązane do wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych.

Polska
Ekologia 24

ZIELONE TECHNOLOGIE

Poznaj **zalety proekologicznych rozwiązań** dla Twojego domu. Zasięgnij opinii niezależnych ekspertów i faktycznych użytkowników. Znajdź producenta, dowiedz się o możliwościach dofinansowania. Wybierz najlepsze rozwiązanie.

Technologie, trendy, ciekawostki.

www.polskaekologia24.pl